

Valikaine „SISEKAITSELINE EELÕPE"

Eelkoolituse eesmärgid

1. Võimaldada õpilastel läbida eelkutsealane koolitus sisejulgeoleku erialadel.
2. Tõsta sisekaitsealiste erialade populaarsust.
3. Sisekaitsealise kutsealase eelkoolituse rakendamise kaudu parandada noorte teadlikkust kutsevalikul ning konkurentsivõimet nii tööturul kui õpingute jätkamisel.
4. Läbi sisekaitsealise eelkoolituse luua lisaväärtust õppeprotsessi gümnaasiumite õppekavadesse.

Eelkoolituse ülesanded

Kutsealase eelkoolituse õppeprogrammi ülesandeks on anda gümnaasiumiõpilastele ülevaade sisejulgeoleku eri- ja kutsealadest. Õpilased omandavad õppe jooksul ülevaate abipolitseinikule, päästja I ja piirivalveametnik I kutsekvalifikatsioonile kehtestatud nõuetest.

Õpilased omandavad pädevustaseme, mis võimaldab sooritada hiljem asutuses kas abipolitseiniku, päästja I või piirivalveametnik I kvalifikatsioonieksamit.

Õppe alustamise tingimused

Õpet saavad alustada põhiharidusega isikud, kes ei ole karistatud tahtliku kuriteo toimepanemise eest ega oma karistusi ning on Gümnaasiumi õpilasnimekirjas

Kestvus ja maht

Õppeprogramm vältab 2,5 õppeaastat ja kokku 9 õppenädalat kui Gümnaasium ja Sisekaitseakadeemia ei ole teisiti kokku leppinud. Esimesel õppeaastal omandatakse teoreetiline ülevaade politsei, pääste ja piirivalve ajaloost, struktuurist ja töökorraldusest, toimuvad väljasõidud õppe- ja ametiasutustesse ning õpe lõpeb praktikalaagriga Sisekaitseakadeemia õppeasutuses. Teisel ja kolmandal õppeaastal omandatakse lihtsustatult sisejulgeoleku erialade põhitööde peamised oskused ja õpe lõpeb praktikalaagriga Sisekaitseakadeemia õppeasutuses.

Koolituse õpiväljundid

Õppeprogrammi läbinu on omandanud järgmised pädevused:

- omab ülevaadet sisejulgeoleku erinevatest teenistustest (ajalugu, areng, struktuur) ja kutsealasest terminoloogiast
- teab vabatahtlike kaasamise võimalusi ning tunneb päästja, piirivalvuri ja politseiniku kutsega seotud siseriiklikke ja rahvusvahelisi õigusakte
- omab ülevaadet avaliku teenistuse olemusest ja ametniku eetikast
- teab inimõiguste aluseid ja oskab suhelda erinevate isikutega ja olla hea teenindaja
- teab esmaabi andmise aluseid ja valdab esmaseid esmaabivõtteid (näit kunstlik hingamine, kannatanu ohutu transportimine, kannatanud veekogul)
- teab eesti Vabariigi põhiseadusest ning abipolitseiniku seadusest tulenevad õigusi ja kohustusi (Oskab näha abipolitseiniku pädevust ja rolli politseitegevuses)
- tunneb abipolitseiniku ametitunnuseid, sotsiaalseid tagatiseid (Oskab kasutada rinnamärki, käesidet)
- oskab ennast kaitsta ning oskab vältida liigse jõu kasutamist, teostada turvakontrolli, peatada sõidukit ning vältida tervisekahjustusi

- oskab kasutada käeraudu, kumminuia, gaasipihustit ning kuulivesti
- oskab kasutada erinevaid raadiosidevahendeid ja eetris suhelda
- teab süütegude liigitamise aluseid, oskab süütegu märgata ning teab erinevate menetlusosaliste õigusi ja kohustusi
- oskab suhelda õigusvastase teo toimepannud ja/või abivajavate alaealistega
- omab ülevaadet keskkonna- ja looduskaitsest
- tunneb ja teab tulekustutustööde aluseid (põlengu mõiste, vesivarustus, suitsusukeldumine, tulekahjude eritüübid, tööhutus tulekustutustöödel)
- tunneb ja teab päästetööde aluseid (õnnetuste eritüübid, näit liiklusõnnetus, ohtlikud veosed, tööhutus päästetöödel)
- teab koostöö aluseid pääste ja politseiga ning kiirabiga (vajadusel piirivalvega)
- tunneb riviõppe aluseid ning on suuteline käsklusi täitma
- teab millised on piiriületuseks vajalikud dokumendid ja teab lihtsamaid kontrollipõhimõtteid
- oskab kasutada piirivalves kasutatavaid tehnilisi vahendeid
- omab ülevaadet piirivalve relvadest ja ohutustehnikast, oskab osasid neist kasutada (kas seda on vaja)
- omab ülevaadet teenistuskorajahi tööst piirivalves
- tunneb turvataktika nõudeid, oskab teostada isiku ja tema asjade läbivaatust
- oskab lugeda tingmärkidega kaarti ja maastikul orienteeruda
- tunneb piiri valvamise erisusi (maismaa, piiripunkt, piiriveekogu)

Õppe lõpetamise tingimused

Õpe lõpeb õppepraktikate eduka sooritamisega. Praktika lõpeb arvestusega mis arvestab nii õppeasta jooksul kui ka praktika käigus õpitut. Eduka soorituse korral väljastab Sisekaitseakadeemia rektor vastava tunnistuse õppe eduka läbimise kohta..

3 AASTASE EELKUTSEÕPPE ÕPPEKAVA POLITSEI-, PIIRIVALVE- JA PÄÄSTEERIALADEL

KURSUSE NIMETUS	Abipolitseiniku tegevuse algkursus		
AINE MAHT	Teoreetilised tunnid 35 TUNDI		
OPPEKAVA	Kutsealane eelkoolitus		
<p>AINE/ÕPPEÜLESANDE EESMÄRK: kujundada õpilasel esmased teadmised abipolitseiniku töö korraldusest.</p> <p>Abipolitseiniku seadusest tulenevalt anda ülevaade abipolitseiniku õigustest, kohustustest ja tegevusalast tema kaasamisel politsei tegevusse avalikku korra kaitsel ja ühiskonnas turvalisuse tagamisel</p>			
SISU:	<p>Teemad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abipolitseinik ja tema pädevus (kandideerimine, nimetamine, väljaõpe, töökorraldus ja staatusest vabastamine) 2. Abipolitseinikuks nimetamine ja väljaõpe ning abipolitseiniku töökorraldus 3. Abipolitseiniku õigus rakendada meetmeid <ul style="list-style-type: none"> - küsitlemisel ja dokumentide nõudmisel - isikusamasuse tuvastamisel - alkoholihoobe kohapealsel kontrollimisel - sõiduki peatamisel - turvakontrolli teostamisel - valdusesse sisenemisel ja selle läbivaatusel - ettekirjutuse tegemisel 4. Abipolitseiniku õigus kasutada vahetat sündi (pädevus, lubatavus, hoiatamine, abi andmine vigastatud isikule, erivahendite ja relvade kasutamise õigus) 5. Abipolitseiniku hüved ja tagatised 		
OPIVALJUND	OPETAMISTEGEVUS	OPITEGEVUS	HINDAMISMEETOD
<ul style="list-style-type: none"> • teab abipolitseinikuks kandideerimise tingimusi, tema väljaõpet, pädevust, töö üldist korraldust, vastutust ja hüvesid ning tagatisi 	Loeng-seminar, kaasuste lahenduskäikude tutvustamine	Osaleb loeng-seminaris, omandab iseseisvalt materjali	Test, rühmatöö esitlus. Test hinnatakse sooritatuks, kui vähemalt 75% valikvastuseid on õiged ning esseevastustega testide sisu on õige
<ul style="list-style-type: none"> • annab ülevaate abipolitseiniku poolt rakendatavatest meetmetest ja vahetu sunni kasutamisest lähtuvalt abipolitseiniku seadusest 	Loeng-seminar, kaasuste lahenduskäikude tutvustamine	Osaleb loeng-seminaris, omandab iseseisvalt materjali, kaasuste lahendamine	Juhtumi analüüs ja lahendamine, kaaslaste töö hindamine. Juhtumianalüüs loetakse positiivselt sooritatuks, kui on tuvastatud probleem ning sellele pakutud lahendused on seaduslikud.
<p>KOHUSTUSLIKUD ALLIKAD:</p> <p>Abipolitseiniku seadus - http://www.riigikogu.ee/index.php?page=en_vaade&op=ems&enr=633SE&koosseis=11</p> <p>Abipolitseiniku seaduse eelnõu seletuskiri - http://www.riigikogu.ee/index.php?page=en_vaade&op=ems&enr=633SE&koosseis=11</p>			
<p>SOOVITUSLIKUD ALLIKAD:</p> <p>Laaring, M., Künnapu, M., Heinsoo, P., Mikiver, M. 2010. Politsei järelevalve menetlus. Õppevahend. Sisekaitseakadeemia Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskus</p> <p>http://www.nc.ee/</p> <p>http://www.just.ee/8039</p> <p>https://www.riigiteataja.ee/</p>			

AINE NIMETUS	Politseiõppe algkursus		
AINE MAHT	Teoreetilised tunnid 35 tundi, õppekäigud 35 tundi		
OPPEKAVA	Kutsealane eelkoolitus		
AINE/OPPEULESANDE EESMARK: kujundada õpilaste esmased teadmised politsei ülesannetest ja korraldusest ning politseiteenistusest.			
SISU: Teemad:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politsei- ja Piirivalveameti struktuur ja põhiülesanded (peadirektor, osakonnad, bürood, prefektuurid) 2. Ajalugu ja sümboolika 3. Rahvusvaheline koostöö ja PPA ajakiri Radar 4. Politseiteenistus ja politseiametnik 5. Teenistusaste ja selle põhigrupid, kadeti staatus 6. Ametikohad 7. Teenistusse võtmine ja kutsesobivusnõuded, isikud, keda ei võeta politseiteenistusse 8. Teenistusalased piirangud 9. Sõidukulude kompenseerimine 10. Ergutused, karistused 11. Pension 12. Politsei järelevalve menetluse põhimõisted (avalik kord, avaliku korra eest vastutav isik, korrariikumine, oht, ohu hindamise kriteeriumid, ohuliigid ja ohuastmed) 13. Politsei järelevalve menetluse põhimõtted (seadusliku aluse-, kaalutusõiguse õiguspärase teostamise-, proportsionaalsuse-, võrdse kohtlemise-, eesmärgipärasuse, uurimis-, õiguste kaitse ja inimväärikuse tagamise põhimõtte, koostöö muude isikute ja asutustega) 14. Politsei järelevalve meetmed 15. Üldmeetmed (teavitamine, ettekirjutus, ohu tõrjumine ja korrariikumise kõrvaldamine, politseioperatsioon) 16. Erimeetmed (küsitlemine ja dokumentide nõudmine, kutse ja sundtoomine, isikusamasuse tuvastamine ja selle tuvastamine erilise tuvastamismeetmega, isikuandmete töötlemine jälgimisseadmetiku kasutamise, isikuandmete töötlemine andmete saamisega sideettevõtjalt, viibimiskeeld, sõiduki peatamine, isiku kinnipidamine, turvakontroll, isiku läbivaatus, vallasasja läbivaatus, vallasasja hoiulevõtmine, hoiulevõetud vallasasja müümine või hävitamine) 17. Vahetu sund (vahetu sunni mõiste, adressaadid, vahendid ning kohaldamise alused) 		
OPIVALJUND	OPETAMISTEGEVUS	ÕPITEGEVUS	HINDAMISMEETOD
• annab ülevaate politseistruktuurist (Politsei- ja Piirivalveamet, prefektuurid ning nende pädevus)	loeng, õppekäigud Politsei- ja piirivalveametisse, piirkonna prefektuuri, jaoskonda, politsei muuseumisse Tallinnas, piirivalve muuseumisse Valgas, EKEIsse		Essee. Hinnatakse sisulist arusaamist politseist kui avalik-õiguslikust organisatsioonist
• kirjeldab teenistusse võtmist, teab teenistusse võtmise aluseid ja teenistusalaseid piiranguid • annab ülevaate ametikohtadest ja oskab nimetada teenistusastmete põhigruppe	Loeng-seminar	Osaleb loeng-seminaris, omandab iseseisvalt materjali	Test. Test hinnatakse sooritatuks, kui vähemalt 75% valikvastuseid on õiged ning essee-vastustega testide sisu on õige
• teab politsei ülesandeid ja järelevalvemenetluse põhimõtteid, põhimõtteid	Loeng-seminar, kaasuste lahenduskäikude tutvustamine	Osaleb loeng-seminaris, omandab iseseisvalt materjali, kaasuste lahendamine	Juhtumi analüüs ja lahendamine, kaaslaste töö hindamine. Juhtumianalüüs loetakse positiivselt sooritatuks, kui on tuvastatud probleem ning pakutud lahendused on seadusliku
• eristab järelevalvemeetmeid ja teab vahetu sunni kasutamise võimalusi lähtuvalt politsei ja	Loeng-seminar	Valmistab ette sekkumist vajava elulise juhtumi ja pakub välja selle lahendamise	Rollimäng
KOHUSTUSLIKUD ALLIKAD: Politsei ja piirivalve seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/13249880			
SOOVITUSLIKUD ALLIKAD: http://www.nc.ee/ http://www.iust.ee/8039 https://www.riigiteataja.ee/			

KURSUSE NIMETUS	Piirivalveline õpe	
AINE MAHT	Teoreetilised tunnid 35 tundi, õppekäigud 35 tundi	
OPPEKAVA	Kutsealane eelkoolitus	
AINE/ÕPPEÜLESANDE EESMÄRK: kujundada õpilastel algteadmised piiri valvamise ajaloost ning Eesti, EL liikmesriikide piirivalvelisi ülesandeid täitvatest organisatsioonidest, rahvusvahelistest ja siseriiklikest õigusnormidest lähtuvalt piirivalvelistest tegevustest, piiri kontrolli meetoditest ja taktikatest		
	ÕPIVÄLJUND	ÕPETAMIS ja ÕPITEGEVUS
Annab ülevaate piirivalve ajaloost	<ul style="list-style-type: none"> Eesti piirivalve 1918 – 1940 Eesti piirivalve 1990 - 2009 Eesti politsei 2010 - ... 	Loeng-seminar, kaasuste lahenduskäikude tutvustamine
Kirjeldab piirivalveliste üksuste ülesehitust, tegevusi ning juhtimist.	<ul style="list-style-type: none"> Piirivalve positsioon Politsei- ja Piirivalveametis - põhilised tegevussuunad erinevates osakondades, alluvussuhted Piirivalvebüroo positsioon prefektuuris - põhilised tegevused, alluvus Kordonid ja piiripunktid - põhilised tegevused, alluvus 	Loeng-seminar, kaasuste lahenduskäikude tutvustamine
Teab EL liikmesriikide piirivalvelisi ülesandeid täitvaid organisatsioone ning nende erisusi	<ul style="list-style-type: none"> Lühiülevaade EL institutsioonidest FRONTEX EUROPOL CEPOL Kahepoolne koostöö - tuua näiteid milliste riikidega on ja mis tasandil Mitmepoolne koostöö - tuua näiteid milliste riikidega on ja mis tasandil (http://ppa-siseveeb.polsise/piirivalve/piirivalvealane-koostoo/) 	
Teab piirikontrolli reguleerivaid siseriiklike ja rahvusvahelisi õigusnorme.	<ul style="list-style-type: none"> Schengeni konventsioon Schengeni piirieskiri PPS (Riigipiiri seadus (Eesti riigipiir, selle kulgemine ja riigipiiri ületamine, siseveed ning õhuruum, riigipiiri tähistamine (erinevad piirimärgid), piiririba valvamine) Piirirežiimi eskiri Välismaalaste seadus Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus 	

<p>Kirjeldab isikut tõendavaid ja transpordivahendite dokumente, enamlevinuid turvaelemente ja võltsinguid ning dokumentide kontrollimise meetodeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Isikut tõendavate dokumentide seadus • Milliseid dokumente ja kes väljastab EV kodanikele ja mittekodanikele • Mida teha kui välismaal dokument kaob • Milliseid dokumente väljastatakse teiste riikide poolt, mida EV ei väljastata (laste reisidok, teenistuslik pass, eri pass, meremeeste raamat, EL hädaabi reisidokument) • Kommertspaberi ja turvapaberi erinevused • Paberisse lisatavad turvaelemendid (meleerkiud, planšetid) • Erinevad trükistiilid, kus neid kasutatakse, tuvastamine: Ofsettrükk, Kõrgtrükk, Sügavtrükk (peitekiriri), Tindiprinteri trükk, Laserprinteri trükk, Lasergraveering • Värvipitser ja reljeefpitser. • Dokumentides kasutatavad kiled ning foto vahetuse tuvastamine: Laminaatkile (ühe ja kahepoolne), Holograafiline kile, 3M kile, Foto vahetusele viitavad tundemärgid kui foto on kaitstud kilega. • Erinevad võltsinguliigid ja nende tunnused • Erinevad dokumentide kontrollseadmed: Luup, Mikroskoop, UV-lamp, 3M lamp, Pintsetid • Isiku tuvastamise põhimõtted (dokumendis olev foto ja isik, kes dokumendi esitab) • Profileerimise põhimõtted (reis, pagas, isiku sobivus) 	
<p>Kirjeldab algtasemel erinevaid piiri valvamise meetodeid ja taktikat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piirivalvetoimkonnad, kellest piirivalvetoimkonnad koosnevad ning nende põhitegevused • Integreeritud piirihalduse (IPH) mudel - Õpilane teab mis on IPH, millest see koosneb ja millised on tegevused IPH raames. Õpilane teab mis on neljatasandiline riiki sissepääsu kontroll ja milliseid tegevusi selle raames tehakse. 	<p>Loeng/seminar</p>
<p>EKSKURSIOONID</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politsei ja Piirivalveamet (võimalusel) • Piirivalvebüroo • Kordon • Piiripunkt <p>Piirivalvamisega tegelevad asutused vastavalt piirkonnale</p>	<p>KOKKU 35 TUNDI (maha arvata need õppetunnid, mida vajatakse klassitundide läbiviimiseks)</p>

PÄÄSTEALANE ÕPE

Vabatahtliku päästja esimese astme õpe	16 tundi
Teoreetilised tunnid	10 tundi
Praktilised tunnid	6 tundi

Eesmärk: anda vabatahtlikule päästjale iseseisvaks ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised ja oskused tulekustutusteenuse pakkumiseks.

Kursuse läbimisel õpilane:

- oskab teostada tulekustutustöid, kasutades selleks lihtsamat päästevarustust;
- oskab pidada raadiosidet vastavalt kehtestatud korrale;
- mõistab päästeala tegevust reguleerivat õigusruumi sh, tunneb päästeseaduse ja haldusmenetluse põhimõtteid;
- teab vabatahtliku päästja staatust ja ülesandeid;
- on füüsiliselt suuteline tegema praktilisi harjutusi;
- oskab rakendada valdusesse sisenemise meetet ning vahetut sundi.

Kursuse hindamine toimub õppeainepõhiselt.

Vabatahtliku päästja teise astme õpe	36 tundi
Teoreetilised tunnid	18 tundi
Praktilised tunnid	18tundi

Eesmärk: anda vabatahtlikule päästjale vajalikud teadmised, kuidas rakendada päästeseadusega antud õigusi.

Kursuse läbimisel õpilane:

- mõistab muutunud õigusruumi, tunneb päästeseaduse ja haldusmenetluse põhimõtteid;
- teab vabatahtliku päästja staatust ja ülesandeid;
- oskab rakendada valdusesse sisenemise meetet ning vahetut sundi.

Kursuse hindamine toimub õppeainepõhiselt.

Vabatahtliku päästja teise astme täiendkoolitus	6 tundi
Teoreetilised tunnid	4 tundi
Praktilised tunnid	2 tundi

Eesmärk: anda vabatahtlikule päästjale vajalikud teadmised, kuidas rakendada päästeseadusega antud õigusi.

Kursuse läbimisel õpilane:

- mõistab muutunud õigusruumi, tunneb päästeseaduse ja haldusmenetluse põhimõtteid;
- teab vabatahtliku päästja staatust ja ülesandeid;
- oskab rakendada valdusesse sisenemise meetet ning vahetut sundi.

Kursuse hindamine toimub õppeainepõhiselt.

Esmaabi välitingimustes - 12 tundi teoreetilist ja praktilist õpet.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane

- 1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 2) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
- 3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada;
- 4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada;

oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Tegutsemise õnnetuse korral. Ohu hindamine ja ohutuse tagamine, päästmine otsesest ohust, sh Rauteki haaret kasutades. Kannatanu seisundi hindamine: teadvuse, hingamise, vereringe kontroll. Tegevuste järjekord kannatanu esmasel ülevaatusel. Sündmuskoha tähistamine. Elupäästev esmaabi. 112-abikutse. Jätkuv esmaabi. Kiirabi. Haigla.

Elupäästev esmaabi. Elustamise ABC. Elupäästev esmaabi traumakannatanule. Suure välise verejooksu sulgemine abivahenditega ja abivahenditeta. Hingamisteede vabastamine ja vabana hoidmine. Teadvuse tasemed, teadvusetuse põhjused. Teadvuseta kannatanu abistamine. Šoki mõiste, liigid ja esmaabi. Kliiniline ja bioloogiline surm.

Esmaabi vigastuste ja haigestumiste korral. Jäsemetraumade fikseerimine. Sobivad asendid erinevate vigastuste ja haigestumiste korral. Termolina kasutamine. Heimliche võtte. Esmaabi krambihoo korral (epilepsia). Närvihaigused.. Insult. Südamehaigused, südamelihase infarkt. Kopsuhaigused, kopsuastma, kõriturse. Allergia. Ajukolju trauma. Rindkere ja kõhuõõne organite vigastused. Luumurrud, liigesetraumad. Liittraumad. Elektriõnnetused. Termilised traumad: põletused, päikesepiste, kuumarabandus, kuumakurnatus, külmumine, alajahtumine (hüpotermia). Uppumine. Mürgistused. Alkoholimürgistus. Narkootikumide üledoos. Maohammustus. Putukate pisted. Võõrkeha hingamisteedes.